

Gemeente Den Helder

Verslag van bevindingen

Controle jaarrekening 2012

Momenteel is de controle nog niet geheel afgerond. Dit houdt verband met het afronden van de controle inzake de sociale uitkeringen, met betrekking tot de controle op het aspect 'inschrijving van de uitkeringsgerechtigden bij het UWV'. Dit als gevolg van bijzondere aandacht van het Ministerie van SZW voor dit onderwerp.

Concept versie d.d. 8-5-2013

De Raad van gemeente Den Helder
Postbus 36
1780 AA DEN HELDER

Alkmaar, 8 mei 2013

xx/xx/xxxx

Betreft: **Verslag van bevindingen jaarrekening 2012 gemeente Den Helder**

Geachte leden van de Raad,

In het kader van de aan ons verstrekte opdracht tot controle van de jaarrekening van de gemeente Den Helder, brengen wij u hiermee verslag uit omtrent onze bevindingen en aanbevelingen betreffende de controle van de jaarrekening 2012. Wij hebben een afschrift van dit verslag verstrekt aan het College van Burgemeester en Wethouders.

Dit verslag sluit aan op de afspraken die wij met u hebben gemaakt en die wij hebben vastgelegd in onze opdrachtbevestiging d.d. 26 september 2012. Onze bevindingen en aanbevelingen hebben wij in concept besproken met en toegelicht aan de portefeuillehouder financiën, de directie en de concerncontroller.

Dit verslag gaat in op onze controle, de reikwijdte van onze opdracht, onze controleverklaring en onze belangrijkste controlebevindingen. Dit rapport bevat onze mededelingen uit hoofde van onze rol als controlerend accountant aan de Raad, voor zover noodzakelijk geacht.

De onderwerpen die in dit verslag aan de orde komen hebben onderdeel uitgemaakt van onze overwegingen bij de bepaling van de aard, het tijdstip van uitvoering en de diepgang van de controlemaatregelen die zijn toegepast bij de uitvoering van de controle van de jaarrekening. De in dit verslag opgenomen bevindingen doen geen afbreuk aan ons oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening 2012.

Wij stellen het op prijs bijgevoegd verslag nader aan u toe te lichten of eventuele vragen hierover van u te beantwoorden.

Wij danken u voor de samenwerking in het afgelopen jaar.

Hoogachtend,

B. Minks RA
Director

R. Ellermeijer RA
Partner

Inhoudsopgave

1	Wat zijn de uitkomsten van onze controle?	2
1.1	Onze verklaring is goedkeurend	2
1.2	Welke fouten en onzekerheden resteren nog?	2
1.3	Uitkomsten tussentijdse controle 2012	2
2	Het resultaat en eigen vermogen	3
2.1	Het resultaat nader geanalyseerd	3
2.2	Het eigen vermogen	3
3	Onze bevindingen naar aanleiding van de controle	5
3.1	Totstandkoming jaarrekening en Sisa-bijlage	5
3.2	Financiële vaste activa	5
3.2.1	Deelneming Willemsoord	5
3.2.2	Deelneming Zeestad	5
3.3	Vorraden/grondexploitaties	5
3.3.1	Niet in exploitatie genomen bouwgronden	5
3.3.2	In exploitatie genomen Gronden	6
3.4	Vorderingen	7
3.5	Voorzienen	7
3.6	Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid	7
3.7	Bevindingen controle verantwoording in het kader van Sisa	9
Bijlage 1	Hoe hebben wij de controle ingericht?	11
Bijlage 2	Informatie uit hoofde van onze functie als controlerend accountant	14
Bijlage 3	Sisa-bijlage	17

1 Wat zijn de uitkomsten van onze controle?

Goedkeurende
controleverklaring
voor getrouwheid
en rechtmatigheid

1.1 Onze verklaring is goedkeurend

Wij hebben bij de jaarrekening van de gemeente Den Helder een goedkeurende controleverklaring (e.e.a. afhankelijk van de uitkomsten van de afronding van de controle van de sociale uitkeringen, dit kan nog gevolgen hebben voor de strekking van de verklaring) afgegeven met betrekking tot de getrouwheid en rechtmatigheid. Dit betekent dat het jaarverslag en de jaarrekening 2012 zijn ingericht in overeenstemming met het BBV en de in de programmarekening opgenomen balans en toelichting en rekening van baten en lasten een getrouwe weergave zijn van de financiële positie en baten en lasten van de gemeente Den Helder. Verder houdt dit in dat de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2012 in overeenstemming zijn met de door de raad vastgestelde wet- en regelgeving. Wij zijn er bij ons oordeel van uitgegaan dat de raad de nu overlegde jaarrekening ongewijzigd vaststelt. Indien er nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve vorm van de jaarrekening dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

1.2 Welke fouten en onzekerheden resteren nog?

De goedkeurende strekking van de controleverklaring voor zowel het getrouwheids- als het rechtmatigheidsoordeel betekent dat de jaarrekening met een redelijke mate van zekerheid geen fouten of onzekerheden bevat die in totaliteit de voor de jaarrekeningcontrole gehanteerde goedkeuringstolerantie overschrijden.

Onderstaand hebben wij een samenvattend overzicht opgenomen met de door ons geconstateerde ongecorrigeerde controleverschillen op het gebied van getrouwheid en rechtmatigheid.

<i>Controleverschillen</i>	<i>Fouten</i>	<i>Onzekerheden</i>
<i>Uitkomsten controle sociale uitkeringen</i>	PM	PM
Overschrijding lasten programma 3 (zie paragraaf 3.6 voor een nadere toelichting)	€ 239.000	-
Goedkeuringstolerantie	€ 837.000	€ 2.511.000

1.3 Uitkomsten tussentijdse controle 2012

In onze bestuursrapportage, uitgebracht op 7 november 2012, hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen uiteengezet welke voortvloeien uit de door ons uitgevoerde tussentijdse controle 2012. De gemeente onderkent samen met ons het belang van een goede beheersorganisatie en heeft de goede basis die het afgelopen jaar is gelegd, voortgezet en ontwikkeld in 2012. Volledigheidshalve verwijzen wij naar de bestuursrapportage.

2 Het resultaat en eigen vermogen

2.1 *Het resultaat nader geanalyseerd*

Het saldo van baten en lasten, inclusief de mutaties in reserves over het jaar 2012 bedraagt € 0,3 miljoen nadelig. Het resultaat over 2012 ten opzichte van de gewijzigde begroting kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000	Gewijzigde begroting	Rekening 2012	Afwijking
Totale lasten	160.677	159.541	1.136
Totale baten	153.488	155.604	2.116
Resultaat vóór bestemming	(7.189)	(3.937)	3.252
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reseres	7.530	3.619	(3.911)
Resultaat na bestemming	341	(318)	(659)

Resultaat na bestemming van +/- € 0,3 miljoen

Het resultaat voor bestemming wordt in belangrijke mate beïnvloed door de vrijval van de onderhoudsvoorziening haven hetgeen tot hogere baten heeft geleid. Dit bedrag is toegevoegd aan de bestemmingsreserve verzelfstandiging haven, hetgeen de belangrijkste reden is voor de afwijkingen in het saldo van de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. De hogere lasten kunnen voornamelijk verklaard worden door de extra voorziening op de vordering op het Ministerie van SZW inzake het WWB werkdeel alsmede de afboeking van de vordering vorig jaar inzake de aanvullende uitkering WWB.

In de jaarstukken wordt op diverse plaatsen een nadere toelichting gegeven op de totstandkoming van het resultaat en de verschillen tussen de begroting (na wijziging) en de gerealiseerde baten en lasten. Voor deze verschillenanalyse verwijzen wij u naar de toelichting op de programma-rekening.

2.2 *Het eigen vermogen*

Het eigen vermogen inclusief het resultaat over 2012 bedraagt per jaareinde € 65,6 miljoen en heeft zich gedurende 2012 als volgt ontwikkeld:

Het eigen vermogen per eind 2012 bedraagt € 65,6 miljoen.

Bedragen x € 1.000	Eigen vermogen
Saldo 1 januari 2012	69.572
Totale stortingen 2012 ten laste van resultaat	7.867
Totale onttrekkingen 2012 ten gunste van resultaat	-/- 11.485
Resultaat 2012	-/- 318
Saldo per 31 december 2012	65.636

Uit vorenstaand overzicht blijkt onder ander dat per saldo reeds € 3,6 miljoen gedurende 2012 is onttrokken aan de reserves.

In het jaarverslag is onder andere de paragraaf 'weerstandsvormogen' opgenomen, welke informatie bevat over de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat hieromtrent gedurende 2012 is gevoerd. Voor zover wij hebben kunnen nagaan geeft de hierin opgenomen informatie een goed beeld van de ontwikkeling van het weerstandsvormogen gedurende 2012.

De gemeente Den Helder heeft een risico inventarisatie opgesteld, waarbij de risico's systematisch in beeld zijn gebracht en beoordeeld. Op basis van een kans/impact analyse is intern de benodigde weerstandscapaciteit vastgesteld op € 19,1 miljoen. Terzake de risico-inventarisatie verwijzen wij verder naar de paragraaf weerstandsvormogen in het jaarverslag.

De algemene reserve bedraagt per 31 december 2012 € 23,9 miljoen. De ratio weerstandsvormogen bedraagt (beschikbare weerstandscapaciteit € 23,9 miljoen/ benodigde weerstandscapaciteit € 19,6 miljoen): 1,25 ten opzichte van het gewenste minimum van 1,25.

Op basis van het weerstandsvormogen van de gemeente, rekening houdend met de totale reservepositie, het huidige financiële beleid, de uitkomsten van de risico inventarisatie en de ons beschikbare informatie achten wij de financiële positie van de gemeente toereikend.

In de paragraaf weerstandsvormogen is een risicobedrag voor leningen en garantstellingen ingeschat van € 2,5 miljoen. De afgelopen jaren is de gemeente niet aangesproken op garanties en of geconfronteerd met problemen inzake de aflossing van de verstrekte geldleningen. Gezien de economische omstandigheden is het sterk aan te bevelen een gedegen risico-analyse uit te voeren naar de risico's terzake. Momenteel wordt deze analyse uitgevoerd. Wij onderschrijven het belang hiervan. Verder merken wij op dat terzake bij het College op dit moment geen grote financiële risico's terzake de bovengenoemde zaken bestaan.

Weerstandsvormogen

3 Onze bevindingen naar aanleiding van de controle

3.1 *Totstandkoming jaarrekening en Sisa-bijlage*

Het proces rondom de totstandkoming van de jaarrekening is niet optimaal verlopen. De kwaliteit van het opleverdossier alsmede de kwaliteit van jaarrekening voldeed nog niet aan de daaraan te stellen eisen. Wij hebben de indruk dat dit voornamelijk te maken heeft met een gebrek aan capaciteit alsmede specifieke kwaliteiten ten aanzien van het opstellen van een jaarrekening en een jaarrekening dossier terzake. Tevens zijn uit de controle veel aanvullende vragen naar voren gekomen met betrekking tot diverse posten in de jaarrekening. De beantwoording van deze vragen en de oplevering van de gevraagde informatie terzake is moeizaam verlopen. Het proces rondom de totstandkoming van de Sisa-bijlage is goed verlopen.

3.2 *Financiële vaste activa*

3.2.1 *Deelneming Willemsoord*

Op grond van gerealiseerde tekorten vanaf 2002 tot en met 2011 van gezamenlijk € 4,9 miljoen en een verwacht verlies op de afwikkeling van te ontvangen subsidies van € 1,4 miljoen, was ultimo 2011 een voorziening getroffen van € 6,3 miljoen. In 2012 heeft de uitbetaling van de subsidie plaatsgevonden en is op grond van het verwachte verlies over 2012 een bedrag van € 0,7 miljoen gestort in de voorziening. De voorziening ultimo 2012 bedraagt hiermee € 5,6 miljoen. Dit bedrag is in 2013 uitgekeerd aan Willemsoord.

3.2.2 *Deelneming Zeestad*

Voor de ontwikkeling van het Stadshart en Nieuw Den Helder Centrum is in 2007 een samenwerkingsovereenkomst Stedelijke Vernieuwing met het Rijk en de Provincie gesloten. Voor de uitvoering van de prioritaire projecten in deze plangebieden is in 2007 Zeestad CV en Zeestad BV opgericht. In 2007 heeft de gemeente € 6,8 miljoen in de CV gestort voor een bijdrage in de tekorten van de plangebieden. Voor dit bedrag is in 2007 tevens een voorziening opgenomen in de jaarrekening. Op basis van de huidige beschikbare informatie van de gemeente heeft Zeestad een sluitende grondexploitatie hetgeen ook het uitgangspunt is.

3.3 *Vorraden/grondexploitaties*

3.3.1 *Niet in exploitatie genomen bouwgronden*

Complex OS&O

De boekwaarde van het complex bedraagt ultimo 2012 circa € 1,2 miljoen. Op basis van uitgevoerde taxaties bestaat geen indicatie dat een afwaardering dient plaats te vinden.

Voorziening
deelneming
Willemsoord
€ 5,6 miljoen

Sluitende grond-
exploitatie
Zeestad

Afwaardering
gronden de
Riepel

Stadshart

Ultimo 2011 bestaat deze post uit het voormalig postkantoor (€ 1,7 miljoen) en een viertal panden (€ 0,3 miljoen). Het postkantoor zal naar verwachting tegen boekwaarde worden ingebracht in Zeestad voor de ontwikkeling van het stadshart. De panden zullen naar verwachting boven de huidige boekwaarde verkocht worden.

De Riepel

De Riepel heeft betrekking op restgronden bij het winkelcentrum de Riepel. Op dit moment heeft nog geen besluitvorming omtrent de invulling van dit complex plaatsgevonden en is de toekomstige ontwikkeling derhalve onzeker. In lijn met de notitie 'grondexploitatie' van de Commissie BBV is derhalve een afwaardering van € 364.000 van deze gronden tot nihil verwerkt.

Ankerpark

Het complex Ankerpark heeft ultimo 2012 een boekwaarde van € 677.000 en wordt tegen deze waarde ingebracht in de Port of Den Helder N.V. in het kader van de verzelfstandiging van de haven.

3.3.2 In exploitatie genomen Gronden

Kooypunt:
overdracht naar
Port of Den
Helder NV

Kooypunt fase 2 & 3

De grondexploitatie Kooypunt heeft betrekking op de ontwikkeling van een bedrijventerrein. De vermeerderingen betreffen voornamelijk financieringskosten en de verminderingen hebben betrekking op een grondverkoop. Op basis van de huidige inzichten is de contante eindwaarde van dit complex € 2,3 miljoen positief. Per 1 januari 2013 wordt dit complex tegen boekwaarde overgedragen aan Port of Den Helder NV. Daarmee wordt ook het ontwikkelrisico overgedragen.

Julianadorp Oost

Dit betreft een woningbouwlocatie met als uitgangspunt de bouw van ruim 600 woningen in de periode tot en met 2024. Dit was een gezamenlijk project met de Woningstichting Den Helder; in 2012 is besloten dat de woningstichting uit het project stapt. De formele afwikkeling hiervan heeft in april 2013 plaatsgevonden. In de geactualiseerde grondexploitatie is terecht uitgegaan van het uittreden van de woningstichting.

Julianadorp
Oost:
Aanvullende
voorziening
getroffen van
€ 1,7 miljoen

De boekwaarde ultimo 2012 (van de gemeente) bedraagt € 12,5 miljoen (vorig jaar € 13,8 miljoen). Het verwachte resultaat van dit complex bedraagt € 4,5 miljoen negatief (contante eindwaarde per 1 januari 2013). Per 1 januari 2012 bedroeg de contante waarde € 5,6 miljoen negatief. De verbetering houdt verband met de bijdrage van de Woningstichting in verband met het uittreden van € 1,1 miljoen. De voorziening ultimo 2011 bedroeg € 2,8 miljoen (50% van het totale verlies). In 2012 is aanvullend € 1,7 miljoen voorzien door de gemeente. De risico's terzake dit project liggen met name in de realisatie van de verkopen de komende jaren.

Conclusie waardering grondexploitaties

Het is aan het college om in de jaarrekening tot de best mogelijke waardering van de grondexploitatie te komen. Wij constateren dat het college de waardering op deskundige en zorgvuldige wijze tot stand heeft gebracht. Hierbij wordt een gezonde mate van voorzichtigheid betracht. Wij achten de waardering zoals opgenomen in de jaarrekening dan ook adequaat.

Een en ander maakt niet onverlet dat de waardering grotendeels afhankelijk is van de economische omstandigheden. De waardering van de grondexploitatie kan in de toekomst, mede vanwege veranderingen in marktomstandigheden zowel positief als negatief afwijken.

3.4 Vorderingen

Ministerie SZW

Ultimo 2011 had de gemeente de vordering ad € 5,3 miljoen op het Ministerie SZW inzake het werkdeel WWB voor de jaren 2008 en 2009 voor een bedrag van € 3,1 miljoen voorzien. In 2012 is besloten tot het treffen van een aanvullende voorziening van € 1,5 miljoen. Per saldo resteert een vordering van € 0,7 miljoen.

3.5 Voorzieningen

Onderhoudsvoorziening haven

Eind 2012 is de onderhoudsvoorziening haven vrijgefallen ten gunste van het resultaat. Deze vrijval van € 3,6 miljoen heeft plaatsgevonden vanwege onvoldoende onderbouwing door middel van een meerjaren-onderhoudsplan. Het saldo is toegevoegd aan de reserve 'Verzelfstandiging haven'.

Voorziening riolering

In 2012 heeft een actualisatie van het GRP plaatsgevonden voor de periode 2013-2016. Het geactualiseerde GRP sluit aan op de stand van de voorziening ultimo 2012. Wij adviseren u de komende jaren de afwijkingen van het plan goed te analyseren en documenteren zodat ten allen tijde aansluiting met de voorziening wordt gehouden.

3.6 Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid

Wij hebben bij de controle over 2012 de rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het BADO en de controleverordening/het controleprotocol 2012 van de gemeente Den Helder. In het vervolg van deze paragraaf geven wij onze bevindingen bij deze onderwerpen.

Het controleprotocol, inclusief het normenkader is op 3 december 2012 door uw raad vastgesteld. Het normenkader is intern bij uw gemeente vertaald in een toetsingskader, waarna voor de geïdentificeerde risico's de getroffen beheersmaatregelen in kaart zijn gebracht. De werking van

Vordering
ministerie SZW:
aanvullende
voorziening van
€ 1,5 miljoen

GRP
Geactualiseerd

Het rechtmatigheids-beheer is op orde

deze beheersmaatregelen is met voldoende diepgang getoetst en de uitkomsten hiervan zijn voor de meeste processen met een duidelijke audit trail vastgelegd.

Uitkomsten controle sociale uitkeringen nog onderhanden, PM

Formele rechtmatigheidsfouten

Naast fouten die meewegen in het oordeel van de accountant omtrent de rechtmatigheid van de baten en lasten kan ook sprake zijn van formele rechtmatigheidsfouten zonder financiële consequenties. Dit betreft veelal handelingen in strijd met regelgeving zonder financiële gevolgen. Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van onze rechtmatigheidscontrole. Wij hebben geïnformeerd naar de lopende procedures waarbij de gemeente betrokken is, teneinde indicaties te verkrijgen over de eventuele risico's. Op grond hiervan beschikken wij niet over aanwijzingen die een nader onderzoek naar de (financiële) gevolgen noodzakelijk maken.

De begrotings-overschrijdingen zijn goed toegelicht

De raad autoriseert de begroting (en begrotingswijzigingen/kredieten) en geeft daarmee toestemming voor de uitvoering van het beleid en de daarvoor benodigde middelen. Door een goede inrichting van de (administratieve) organisatie en planning & controlcyclus zorgt het college er voor dat de begroting en budgetten worden bewaakt en tijdig over afwijkingen wordt gerapporteerd. Indien desondanks budgetten worden overschreden en niet meer gedurende het jaar kunnen worden voorgelegd aan de raad, is strikt genomen sprake van een onrechtmatigheid. De begrotingsoverschrijdingen zijn adequaat toegelicht in de jaarrekening. Terzake verwijzen wij naar de toelichting op de programmarekening.

De overschrijding op het programma 3 Beheer openbare ruimte ad € 239.000 kwalificeert in dit kader als onrechtmatig. De overschrijding wordt met name veroorzaakt door kosten die reeds eerder bekend waren, maar ten onrechte niet tijdig zijn verwerkt in de begroting.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die er op zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw gemeente heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

Onzekerheid getrouwheid en volledigheid WMO eigen bijdrage CAK

De berekening, oplegging en incasso van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in het kader van de huishoudelijke verzorging wordt door het Centraal Administratie Kantoor (CAK) uitgevoerd. Het CAK verstrekt aan de gemeente een totaaloverzicht waarbij maandelijks afstorting plaatsvindt van de geïncasseerde bijdragen. Door het ontbreken van inkomensgegevens, is de door het CAK verstrekte informatie ontoereikend voor de gemeente om de juistheid op persoonsniveau en de volledigheid van de eigen bijdragen als geheel vast te kunnen stellen.

Volgens de wetgever is de gemeente hiervoor ook niet verantwoordelijk en beschikt de gemeente vanwege privacyregelgeving niet over de inkomensgegevens. De gemeente heeft de onzekerheid inzake de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen toereikend toegelicht in programmarekening. Uit dien hoofde is de onzekerheid ten aanzien van de volledigheid van de eigen bijdragen (conform kadernota 2008 Platform rechtmatigheid) door ons niet als controleverschil meegenomen.

3.7 Bevindingen controle verantwoording in het kader van Sisa

Wij hebben de in de Sisa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2012. Op grond van ons onderzoek hebben wij geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden. De voorgeschreven tabel is opgenomen in de bijlagen. Op grond van de nota verwachtingen accountantscontrole kan de controle voor de in de bijlage bij de jaarrekening opgenomen indicatoren 'zonder financiële vaststelling' beperkt blijven tot het beoordelen van de deugdelijke totstandkoming ervan. Dit onderzoek heeft niet geleid tot bevindingen waarvan vermelding in dit verslag noodzakelijk wordt geacht. Het is overigens verplicht de in de bijlage 3 opgenomen tabel op te nemen, ook als er geen bevindingen zijn geconstateerd. De Sisa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli a.s. elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. In de bijlage bij dit rapport zijn de bevindingen opgenomen ten behoeve van verzending naar het CBS.

PM Uitkomsten controle sociale uitkeringen.

CONCEPT

Bijlagen

Bijlage 1 Hoe hebben wij de controle ingericht?

Reikwijdte van de opdracht

Wat is de reikwijdte van onze opdracht

Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2012 van de gemeente Den Helder gecontroleerd. Deze jaarrekening is onder verantwoordelijkheid van het college van Burgemeester en Wethouders opgesteld. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening, als bedoeld in artikel 213, tweede lid, van de Gemeentewet.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en het door de raad vastgestelde controleprotocol. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Onze controleaanpak in het kort

Onze controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van zowel de baten en lasten als de activa en passiva, alsmede het voor de naleving van de wet- en regelgeving relevante internebeheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn, maar die niet ten doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het internebeheersingssysteem van de gemeente.

Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving, van de redelijkheid van schattingen die het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente heeft gemaakt en een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Goedkeurings-
toleranties***De met u afgesproken goedkeurings- en rapporteringstoleranties***

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden stelt de raad de goedkeuringstolerantie vast die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren.

Het normenkader en de goedkeuringstolerantie zijn op 3 december 2012 vastgesteld door de raad.

U heeft ons voor het boekjaar 2012 opgedragen om bij onze oordeelsvorming uit te gaan van de hierna vermelde goedkeuringstolerantie:

Goedkeurings-tolerantie	Goed-keurend	Beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	$\leq 1\%$	$> 1\% < 3\%$	–	$\geq 3\%$
Onekerheden in de controle (% lasten)	$\leq 3\%$	$> 3\% < 10\%$	$\geq 10\%$	–

Van deze goedkeuringstolerantie hebben wij 50% gereserveerd voor zogenaamde 'onontdekte fouten'. Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring worden afgegeven.

Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium, de uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen.

Rapporterings-
tolerantie

De rapporteringstolerantie, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, is door de raad bepaald op € 100.000.

Verplichtingen inzake Single Information en Single Audit (Sisa)

Uw gemeente is op grond van wettelijk voorschrift verplicht de verantwoordingsinformatie voor de met name benoemde specifieke uitkeringen hieromtrent op te nemen in een bijlage bij de jaarrekening op basis van een door het ministerie van BZK voorgeschreven model. Bij de controle van deze bijlage betrekken wij de door het ministerie van BZK hiervoor gegeven aanwijzingen (Circulaire Single Information Single Audit 2012, waarin onder andere opgenomen de Nota verwachtingen accountantscontrole 2012).

De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het BADO in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- € 10.000 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 100.000 is;
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 100.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 100.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

In paragraaf 3.7 van dit verslag rapporteren wij hierover.

Bijlage 2 Informatie uit hoofde van onze functie als controlerend accountant

In onderstaand schema hebben wij een aantal onderwerpen opgenomen die u als raad behulpzaam kunnen zijn bij het invullen van uw controlerende rol.

Aandachtgebied	Mededeling
<p><i>Algemeen aanvaarde controlestandaarden</i></p> <p>Onze controle is verricht in overeenstemming met Nederlands recht waaronder het Besluit accountantscontrole decentrale overheden. Dit betekent dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Onderdeel van onze controle is het uitvoeren van een evaluatie van de internebeheersingsmaatregelen teneinde de mate en diepgang van onze testwerkzaamheden te plannen.</p>	<p>Bij de jaarrekening 2012 hebben wij een goedkeurende controleverklaring afgegeven op het gebied van de getrouwheid en een goedkeurend oordeel voor wat betreft de rechtmatigheid.</p>
<p><i>Belangrijke verslaggevinggrondslagen</i></p> <p>Wij beoordelen de keuze van en de wijzigingen in belangrijke verslaggevinggrondslagen en controleren de toepassing van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).</p>	<p>Er hebben zich in 2012 geen belangrijke wijzigingen voorgedaan in de gehanteerde verslaggevinggrondslagen. De in 2012 doorgevoerde wijzigingen in het BBV zijn, voor zover van toepassing, op toereikende wijze geïmplementeerd.</p>
<p><i>Onze mening over de gehanteerde waarderingsgrondslagen en naleving van wettelijke bepalingen en richtlijnen voor de financiële verslaggeving</i></p> <p>Wij bespreken met het college en het management de kwaliteit en niet alleen de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen, de consistente toepassing daarvan, alsmede de duidelijkheid en volledigheid van de jaarverslaggeving.</p>	<p>De gekozen waarderingsgrondslagen zijn aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.</p>
<p>In deze bespreking komen tevens zaken aan de orde die een significante invloed hebben op de kwaliteit van de jaarverslaggeving, zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nieuwe of gewijzigde waarderingsgrondslagen; - schattingen, beoordelingen en 	

Aandachtgebied	Mededeling
<p>onzekerheden;</p> <ul style="list-style-type: none"> - bijzondere transacties; - waarderingsgrondslagen met betrekking tot significante jaarrekeningposten, inclusief het tijdstip waarop transacties plaatsvinden en de periode waarin die worden verantwoord. 	
<p><i>Verschillen van inzicht met het management over administratieve en verslaggevingkwesties</i></p>	<p>Er waren geen verschillen van inzicht met het college en het management over de waarderingsgrondslagen, de financiële administratie, de verslaggeving of onze controlewerkzaamheden.</p>
<p><i>Beoordelingen en schattingen van het management</i></p> <p>Voor het opstellen van de jaarrekening moeten vaak schattingen worden gemaakt. Bepaalde schattingen zijn van bijzonder belang door hun invloed op de jaarrekening en de waarschijnlijkheid dat toekomstige gebeurtenissen significant afwijken van de verwachtingen van het college en het management.</p>	<p>Wij onderschrijven de schattingen en de wijze waarop deze worden gemaakt door het management en het college.</p>
<p><i>Volledigheid verplichtingen, claims, risico's en garanties</i></p> <p>De gemeente Den Helder gaat gedurende een boekjaar tal van transacties aan. Het overgrote deel van deze transacties heeft zijn weerslag in de financiële administratie. Een deel van de door uw gemeente in 2012 aangegane transacties heeft geen weerslag in de financiële administratie over 2012, terwijl hieruit wel financiële consequenties kunnen volgen. Als voorbeeld in dit kader noemen wij afgesloten contracten en aansprakelijkheidstellingen.</p>	<p>Aangezien wij als accountant niet in staat zijn vast te stellen dat alle niet uit de administratie bijkomende relevante verplichtingen, risico's en garanties volledig en juist in de jaarrekening zijn verwerkt, hebben wij het college gevraagd schriftelijk te bevestigen dat bij het opmaken van de jaarrekening alle relevante (en bekende) feiten en omstandigheden zijn betrokken. Wij hebben deze bevestiging van u ontvangen.</p>
<p><i>Werking van de internebeheersingsmaatregelen (waaronder de continuïteit en betrouwbaarheid) van de geautomatiseerde gegevensverwerking</i></p> <p>In het kader van de controle van de jaarrekening brengt de accountant verslag uit omtrent zijn bevindingen met betrekking tot de continuïteit</p>	<p>De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.</p>

Aandachtgebied	Mededeling
<p>en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen.</p>	
<p><i>Overige informatie in documenten die de gecontroleerde jaarrekening bevatten</i></p>	<p>Uit hoofde van onze wettelijke controletaak hebben wij alleen de jaarrekening gecontroleerd. Het jaarverslag is door ons beoordeeld op mogelijke tegenstrijdigheden met de jaarrekening.</p>
<p><i>Materiële fouten, fraudes en illegale handelingen</i></p>	<p>Hoewel hierop niet specifiek gericht, hebben onze controlewerkzaamheden het afgelopen jaar geen materiële fouten, fraudes of andere illegale handelingen, uitgevoerd door het college, het management of andere werknemers, aan het licht gebracht.</p>
<p><i>Onze onafhankelijkheid</i></p> <p>Onafhankelijkheid is naast deskundigheid een van de pijlers van onze beroepsuitoefening. Wij hechten aan onze reputatie op het gebied van deskundigheid en onafhankelijkheid.</p> <p>Wij kennen een groot aantal maatregelen, vastgelegd in een continu geactualiseerde database, die de onafhankelijkheid dienen te waarborgen.</p>	<p>Wij voldoen op alle punten aan de onafhankelijkheidsregelgeving die op ons van toepassing is.</p>
<p>Periodiek wordt de naleving van interne en externe onafhankelijkheidsvoorschriften beoordeeld, bijvoorbeeld ten aanzien van potentieel conflicterende diensten en de financiële onafhankelijkheid. Onze professionals moeten jaarlijks hun onafhankelijkheid bevestigen.</p>	

Bijlage 3 Sisa-bijlage

Nummer specifieke uitkering conform Sisa-bijlage 2012	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
C1	Verzameluitkering BZK	Geen	–	Geen bevindingen
D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten	Geen	–	Geen bevindingen
D9	Onderwijsachterstanden beleid (OAB) 2011-2014	Geen	–	Geen bevindingen
E27B	Brede Doeluitkering verkeer & vervoer	Geen	–	Geen bevindingen
G1C-1	Wet Sociale Werkvoorziening (WSW)	Geen	–	Geen bevindingen
G1C-2	Wet Sociale Werkvoorziening (WSW)	Geen	–	Geen bevindingen
G2	Gebundelde doeluitkering (WWB+WIJ+IOAW+IOAZ+ levensonderhoud beginnende zelfstandigen Bbz 2004+WWIK)	PM	PM	PM
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)	Geen	–	Geen bevindingen
G5	Wet Participatiebudget (WPB)	Geen	–	Geen bevindingen
H10_2010	Brede doeluitkering Centra voor Jeugd en Gezin (BDU CJG)	Geen	–	Geen bevindingen